

Sieviešu slepkavību novērtēšana Latvijā

Sieviešu slepkavības

Sieviešu slepkavību var uzskatīt par ekstrēmo izpausmi nebeidzamai vardarbībai pret sievietēm, kas notiek visās Eiropas Savienības dalībvalstīs⁽¹⁾. Ne ES dalībvalstīm, ne citām pasaules valstīm nav standarta saskaņotas sieviešu slepkavības definīcijas. Vienotas definīcijas trūkums kavē sieviešu slepkavību novērtēšanu, un vispārējos datus par slepkavībām tā kļūst neredzama⁽²⁾. Sieviešu slepkavības vispārējais jēdziens apzīmē sievietes vai meitenes nogalināšanu viņas dzimuma dēļ. Apvienoto Nāciju Organizācijas Viņas deklarācija par sieviešu slepkavībām⁽³⁾ pirmoreiz tika noteikti dažādi sieviešu slepkavības veidi, tostarp:

- sieviešu slepkavība intīmo partneru vardarbības rezultātā,
- sieviešu spīdzināšana un sieviešu nīdēju veikta sieviešu nonāvēšana,
- sieviešu un meiteņu nogalināšana goda dēļ,
- mērķtiecīga sieviešu un meiteņu nogalināšana bruņotu konfliktu kontekstā,
- ar mantojumu saistīta sieviešu nogalināšana,
- sieviešu un meiteņu nogalināšana viņu seksuālās orientācijas un dzimumidentitātes dēļ,
- aborigēnu un iezemiešu sieviešu un meiteņu nogalināšana dzimuma dēļ,
- sieviešu dzimuma bērnu nonāvēšana un uz dzimumu balstīta dzīvotspējīga augļa nonāvēšana dzimumu atlases nolūkos,
- ar dzimumorgānu kropļošanu saistītie nāves gadījumi,
- apsūdzības burvestībā,
- citi sieviešu slepkavības veidi, kas saistīti ar bandām, organizēto noziedzību, narotiku tirgotājiem, cilvēku tirdzniecību un kājnietu ieroču izplatīšanu.

Sieviešu slepkavības Latvijā

Latvijas Krimināllikumā nav sniegta sieviešu slepkavības definīcija. Tomēr uz šādu noziedzīgu nodarījumu var attiekties citi Latvijas Krimināllikuma noteikumi. Sieviešu slepkavību gadījumu noteikšanai citstarp piemērojams 116., 117., 118., 120., 121., 122., 123. un 124. pants⁽⁴⁾.

116. pants. Slepkavība

Par citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu (slepkavību) soda ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz divdesmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem.

117. pants. Slepkavība pastipriņošos apstākļos

Par slepkavību, ja:

1) noslepkavota sieviete, vainīgajam apzinoties, ka viņa ir grūtniecības stāvoklī;

(..)

7) tā saistīta ar izvarošanu;

(..)

soda ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no desmit līdz divdesmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

118. pants. Slepkavība sevišķi pastipriņošos apstākļos

120. pants. Slepkavība, kas izdarīta stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī

121. pants. Slepkavība, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas

122. pants. Slepkavība, pārkāpjot personas aizturēšanas nosacījumus

123. pants. Nonāvēšana aiz neuzmanības

124. pants. Novešana līdz pašnāvībai

Latvija veikusi pilnu kartēšanas pētījumu, lai apkopotu datus atbilstoši Starptautiskajai noziegumu klasifikācijai statistikas nolūkos (ICCS) (ICCS 0101 – tīša slepkavība; ICCS 0102 – tīša slepkavības mēģinājums). Dati ietver arī tīšu smagu miesas bojājumu nodarīšanu, kas likumpārkāpēja nolaidības dēļ bija cietušā nāves cēlonis.

Par pētījumu

Datu vākšanas sistēmas ES dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgas, jo tajās tiek izmantoti dažādi avoti. Lai uzlabotu administratīvo datu vākšanu par sieviešu slepkavībām, EIGE strādā pie tādu rādītāju noteikšanas, ar kuriem var harmonizēt datu vākšanas procesus dažādās dalībvalstu jurisdikcijās.

EIGE ir apkopojis informāciju no dažādām ieinteresētām personām, izmantojot oficiālajiem datu sniedzējiem nosūtīto anketu un valstu ekspertu aizpildītu tiešsaistes aptauju. Galīgais mērķis ir noteikt sieviešu slepkavību klasifikācijas sistēmu ar savstarpēji saskaņotiem mainīgajiem lielumiem, kurus var izmantot visas ES dalībvalstīs.

Datu vākšanas metodoloģija

Lai risinātu jautājumu par salīdzināmu datu trūkumu par vardarbību pret sievietēm, EIGE izstrādāja 13 rādītājus ar vienotām definīcijām intīmo partneru vardarbības, sieviešu slepkavību un izvarošanas daudzveidīgajām formām⁽⁵⁾. Ir publicēts detalizēts ziņojums par datu vākšanas, ziņošanas un validēšanas metodoloģiju kopā ar detalizētiem metadatiem par katru valsti⁽⁶⁾. Šajā faktu lapā sniegtie dati attiecas uz 9. rādītāju par intīmo partneru vardarbību: "Sievietes, kas kļuvušas par intīmo partneru izdarīto sieviešu slepkavību upuriem (no 18 gadu vecuma), ko izdarījis vīriešu dzimuma intīms partneris (no 18 gadu vecuma), kā daļa no slepkavību sieviešu dzimuma upuriem no 18 gadu vecuma." Datiem var piekļūt EIGE Dzimumu līdztiesības statistikas datubāzē (https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/browse/genvio/genvio_int).

(1) Šajā faktu lapā ir iekļauti dati, kas savākti pirms Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES, tāpēc atsauce uz ES dalībvalstīm ietver arī Apvienoto Karalisti.

(2) European Institute for Gender Equality (EIGE) (2017), *Glossary of definitions of rape, femicide and intimate partner violence*, EIGE, Vilnius.

(3) UN Economic and Social Council (2012), *Vienna Declaration on Femicide*, UN, New York (https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/CCPCJ_Sessions/CCPCJ_22/E-CN15-2013-NGO1/E-CN15-2013-NGO1_E.pdf).

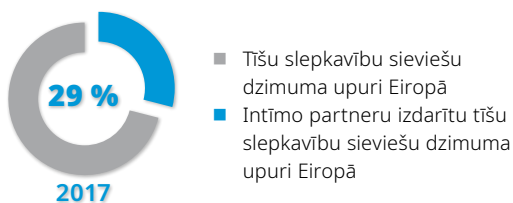
(4) Plašākai informācijai skatiet Dzimumu līdztiesības statistikas datubāzes 9. rādītāju (https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/genvio_int_adm_ipv_ipv_indic_9/metadata) un Latvijas Krimināllikumu (<https://likumi.lv/ta/id/88966-kriminallikums>).

(5) European Institute for Gender Equality (EIGE) (2017), *Terminology and Indicators for Data Collection: Rape, femicide and intimate partner violence*, EIGE, Vilnius.

(6) European Institute for Gender Equality (EIGE) (2020), *Intimate Partner Violence: Data collection methodology*, EIGE, Vilnius.

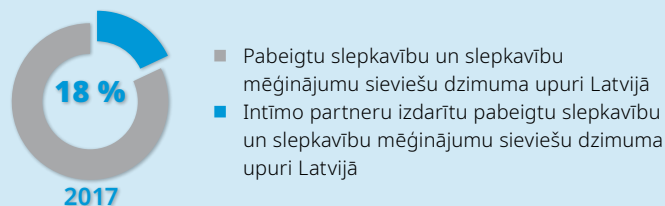
Intīmo partneru izdarītas sieviešu slepkavības Eiropā

No statistikas viedokļa un pamatojoties uz ICCS ANO Narkotiku kontroles un noziedzības novēršanas birojs (UNODC) uzsver, ka tīša intīmo partneru vai ģimenes locekļu izdarīta sieviešu dzimuma upuru nogalināšana ir visizplatītākais sieviešu slepkavības veids ⁽¹⁾. UNODC **lēš, ka Eiropā** ⁽⁸⁾ intīmie partneri tīši nogalina aptuveni 29 % sieviešu slepkavību upuru ⁽⁹⁾.

Intīmo partneru izdarītas sieviešu slepkavības Latvijā

Statistikas nolūkiem darba definīcija, ko Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) izmanto sieviešu slepkavībai, ir "sievietes nogalināšana, ko izdara intīmais partneris, un sievietes nāve, kas izriet no sievietēm kaitīgas rīcības. Intīmais partneris ir bijušais vai pašreizējais laulātais vai partneris, neatkarīgi no tā, vai nozieguma izdarītājs dzīvo vienā dzīvesvietā ar upuri". Uz lielāko daļu sieviešu slepkavību Latvijā parasti attiecas iepriekš norādītie Krimināllikuma panti. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2017. gadā 40 sievietes ⁽¹⁰⁾ bija pabeigtu slepkavību un slepkavību mēģinājumu upuri ⁽¹¹⁾, no tām 18 % bija pabeigtu intīmo partneru izdarītu slepkavību un šādu slepkavību mēģinājumu upuri (n = 7) ⁽¹²⁾.

Slepkavību sieviešu dzimuma upuri un intīmo partneru izdarītu sieviešu slepkavību upuri Latvijā

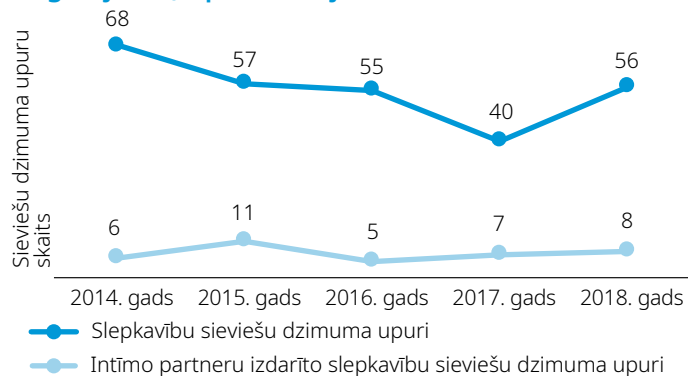
Latvijas Centrālā statistikas pārvalde ir apkopojusi 1. attēlā izmantotos oficiālos administratīvos datus. EIGE ir apkopojis datus par slepkavībām un intīmo partneru izdarītām sieviešu slepkavībām 2014.–2018. gadā.

Dati par slepkavību sieviešu dzimuma upuriem un intīmo partneru izdarītu sieviešu slepkavību upuriem ir iekļauti 1. attēlā, tostarp par noziegumu mēģinājumiem un tīšu smagu miesas bojājumu nodarīšanu, kas likumpārkāpēja nolaidības dēļ bijuši upura nāves cēlonis. Pēc samazināšanās tendences laikposmā no 2014. gada līdz 2017. gadam slepkavību sieviešu dzimuma upuru skaits strauji palielinājās 2018. gadā. Intīmo partneru izdarītas sieviešu slepkavības nesekoja šai tendencei un palika stabilas.

Attiecību veids starp upuri un nozieguma izdarītāju

Latvijas Centrālā statistikas pārvalde apkopo datus par attiecībām starp upuri un nozieguma izdarītāju atbilstoši šādām klasifikācijām (citu starpā): i) sieva, bijusī sieva, vīrs, bijušais vīrs, partneris vai bijušais partneris; ii) māte, tēvs, dēls, meita, audžuvecāks, audžubērns, mazdēls, mazmeita, vecmāte, vec-tēvs, brālis, māsa vai cits radnieks; iii) kaimiņš.

1. attēls. Slepkavību sieviešu dzimuma upuri un intīmo partneru izdarītu sieviešu slepkavību (tostarp to mēģinājumu) upuri Latvijā

Avots: Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta (EIGE) Dzimumu statistikas datubāze.

Administratīvo datu vākšana par sieviešu slepkavībām

Kas ir administratīvie dati? Administratīvie dati tiek vākti reģistrēšanas, organizēšanas un uzraudzības nolūkiem ⁽¹³⁾. Administratīvos datus par sieviešu slepkavībām var iegūt no dažādām iestādēm, kas iesaistītas kriminālizmeklēšanā, kriminālvajāšanā, nozieguma izdarītāju sodīšanā un upuru atbalstīšanā – tas ir, **policijas un tieslietu nozares** iestādēm. Administratīvie dati var ietvert informāciju par sieviešu slepkavību izplatību un veidiem, upuru, nozieguma izdarītāju raksturojumu un to attiecībām, nozieguma raksturojumu un motīvu, kā arī informāciju par kriminālprocesu.

⁽⁷⁾ UN Office on Drugs and Crime (UNODC) (2019), *Global Study on Homicide – Gender-related killing of women and girls*, UNODC, Vienna.

⁽⁸⁾ Dati no UNODC ietver Eiropas jurisdikcijas, kas nav ES dalībvalstis. Nav aplēšu, cik no slepkavību sieviešu dzimuma upuriem procentuāli ir intīmo partneru izdarītu sieviešu slepkavību upuri tikai ES dalībvalstīs.

⁽⁹⁾ Terminu "slepkavība" lieto, paziņojot UNODC datus, ņemot vērā, ka tas ir termins, kas lietots sākotnējā avotā (17. lpp.). Ar dzimumu saistītu motivāciju neregistrē, jo trūkst standartizētas definīcijas. Tomēr no ziņojuma ir skaidrs, ka šie dati kvantitatīvi uzrāda ievērojamu daļu no visām ar dzimumu saistītām sieviešu un meiteņu slepkavībām.

⁽¹⁰⁾ Termina "sieviete" vietā lieto terminu "sieviešu dzimuma persona", jo ne vienmēr ir iespējams iedalīt datus pēc upura vecuma, un tas nozīmē, ka upuris varētu būt sieviete vai meitene, kas jaunāka par 18 gadiem.

⁽¹¹⁾ Tiek lietots termins "slepkavība", jo ar dzimumu saistītā motivācija tīšās slepkavībās netiek reģistrēta un tādēļ nav iespējams klasificēt visas slepkavības kā sieviešu slepkavības.

⁽¹²⁾ Dati ir pieejami vietnē https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/genvio_int_adm_ipv__ipv_indic_9/meta.

⁽¹³⁾ UN Women (2020), *A synthesis of evidence on the collection and use of administrative data on violence against women*, UN Women, New York.

Lai palīdzētu politikas veidotājiem izstrādāt efektīvas politikas nostādnes sieviešu slepkavību apkarošanai, ir jāizprot jautājuma būtība un izplatība. Lai panāktu šo izpratni, ir svarīgi apkopot salīdzināmus administratīvus datus par sieviešu slepkavībām visās dalībvalstīs ⁽¹⁴⁾. Jo īpaši svarīgi ir tas, ka slepkavības motīvu nosaka policija vai tiesu iestādes un ka pēc tam to pārveido standartizētos statistikas datus. ICCS ir standartizēts instruments salīdzināmu administratīvu datu iegūšanai.

Tomēr tam trūkst ar dzimumu saistītu motīvu mainīgā lieluma. Tas nozīmē, ka sieviešu slepkavības jēdzienu nevar pienācīgi izmantot un tādēļ nav iespējams savākt datus, kas pilnībā aptver šo parādību. Datu vākšana par sieviešu slepkavībām padarītu šo jautājumu pārredzamāku un stiprinātu politisko gribu to izskaušanai. Arī administratīvie dati par sieviešu slepkavībām ļauj valstīm uzraudzīt tendences laika gaitā un novērtēt pasākumu efektivitāti.

Kādi administratīvie dati par sieviešu slepkavībām ir pieejami Latvijā?

Sieviešu slepkavības definīcija un datu pieejamība	
Sieviešu slepkavības definīcija, ko izmanto statistikas nolūkiem	Valsts pašlaik izstrādā definīciju (*)
Datu vākšana par sieviešu slepkavībām	Jā, oficiālie dati

(*) Līdz 2019. gadam administratīvie dati par vardarbību dzimuma dēļ un vardarbību ģimenē tika vākti no dažādiem avotiem Latvijā bez visaptverošas metodoloģijas un nebija salīdzināmi. Latvijas Centrālā statistikas pārvalde sadarībā ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centru un Labklājības ministriju 2019. gadā vienotās izmantot ICCS, lai labāk atspoguļotu ar dzimumu saistītās sieviešu slepkavības.

Divas iestādes apkopo vai analizē datus par sieviešu slepkavībām Latvijā: Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs ⁽¹⁵⁾ un Latvijas Centrālā statistikas pārvalde ⁽¹⁶⁾. Ja dati par sieviešu

slepkavībām šajā faktu lapā ir iegūti no šīm iestādēm, tie tiek atzīmēti attiecīgi ar (a) un (b). Arī citas iestādes un pētnieki apkopo un analizē datus par sieviešu slepkavībām Latvijā ⁽¹⁷⁾.

	Iestāde (a)	Iestāde (b)
	Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs	Latvijas Centrālā statistikas pārvalde
Datu vākšanas veids	Oficiāls	Oficiāls
Datu avoti	Policijas reģistri	Policijas reģistri
Posms, kurā slepkavība tiek noteikta kā sieviešu slepkavība	Kriminālizmeklēšanas vai tiesas izmeklēšanas laikā	Informācija nav pieejama
Posms, kurā slepkavība tiek reģistrēta kā sieviešu slepkavība	Nav reģistrēta	Informācija nav pieejama
Parametri slepkavības uzskatīšanai par sieviešu slepkavību	Sievietes (no 18 gadiem), kuras nogalinājis viņu vīriešu dzimuma intīmais partneris (no 18 gadiem)	Informācija nav pieejama
Datu vākšanas regularitāte	Reizi gadā	Informācija nav pieejama
Tīkls(-i), ar kuru(-iem) tiek koplietota informācija	Tiesībaizsardzības iestādes, tiesu iestādes, ministrijas, Vienādu iespēju departaments vai cita dzimumu līdzietības struktūra, statistikas iestādes, nevalstiskā(-ās) organizācija(-as), plašsaziņas līdzekļi, citas iestādes pēc pieprasījuma	Informācija nav pieejama
Datu publiska pieejamība	Dati ir publiski pieejami	Informācija nav pieejama

Oficiālie avoti informē par administratīvo datu vākšanu Latvijā. Atbilstoši EIGE apkopotajiem datiem tiek parādīti oficiālie administratīvie dati par kopējo sieviešu skaitu, kuras kļuvušas

par slepkavību un intīmo partneru izdarītu sieviešu slepkavību upuriem no 2014. gada līdz 2018. gadam. Latvijā dati var būt pieejami par citiem gadiem.

⁽¹⁴⁾ Ir svarīgi atzīmēt, ka dati un statistika ir jāsaprot, jāizstrādā un jāizplata saskaņā ar principiem, kas izklāstīti *Eiropas Statistikas prakses kodeksā*: Eurostat (2018), *Eiropas Statistikas prakses kodeksā*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga (<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4031688/9332152/KS-02-18-142-LV-N.pdf/82ba14e8-a49e-4215-a9ad-8f3f0b8b1b64?t=1540214583000>).

⁽¹⁵⁾ <https://www.ic.iem.gov.lv/lv>

⁽¹⁶⁾ <https://www.csb.gov.lv/lv/gender-equality-indicators/Violence>

⁽¹⁷⁾ Piemēram, Labklājības ministrija (<https://www.lm.gov.lv/lv/vadlinijas-0>).

● Ir pieejami oficiāli dati ● Ir pieejami neoficiāli dati ○ Dati nav pieejami

Datu pieejamība	2014 ^(b)	2015 ^(a) ^(b)	2016 ^(a) ^(b)	2017 ^(a) ^(b)	2018 ^(a) ^(b)	2019
Slepkavību sieviešu dzimuma upuri	●	●	●	●	●	○
Intīmo partneru izdarīto slepkavību sieviešu dzimuma upuri	●	●	●	●	●	○

Oficiālie avoti apkopo datus ne tikai par intīmo partneru izdarītām sieviešu slepkavībām, bet arī par citiem sieviešu slepkavību veidiem, piemēram, ar ģimeni saistītām sieviešu slepkavībām un sieviešu slepkavībām, ko izdarījušas personas, kuras

nav intīmie partneri. Jaunākie pieejamie dati no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra liecina, ka 2018. gadā Latvijā bija 48 upuri sieviešu slepkavībām, ko izdarījušas personas, kuras nav intīmie partneri.

Sieviešu slepkavību veidi	
Intīmo partneru izdarītas sieviešu slepkavības ^(a) ^(b)	●
Ar ģimeni saistītas sieviešu slepkavības ^(a)	●
Sieviešu dzimuma bērnu slepkavības	○
Ar prostitūciju saistītas sieviešu slepkavības	○
Ar laupīšanu saistītas sieviešu slepkavības	○
Citi sieviešu slepkavību veidi ^(a)	●

Sieviešu slepkavības, ko izdarījušas personas, kas nav intīmie partneri ^(a)

Upura un nozieguma izdarītāja raksturojums	Upuris	Nozieguma izdarītājs
Vecums ^(a) ^(b)	●	●
Dzimums ^(a) ^(b)	●	●
Dzimumidentitāte	○	○
Seksuālā orientācija	○	○
Valstspiederība	○	○
Izglītība	○	○
Profesija	○	○
Pieteicās aizsardzības rīkojumam	○	n/p
Aktīvs aizsardzības rīkojums	n/p	○
Sociālekonomiskais profils	○	○
Recidīvista statuss	n/p	○
Alkohola/narkotiku pārmērīga lietošana	○	○
Attiecības starp upuri un nozieguma izdarītāju ^(a) ^(b)	●	●
Cits	○	○

Sieviešu slepkavības motīvs		Analysing femicide	
Seksuālās vardarbības konteksts (a)	●	Pārskati par slepkavībām / pārskati par sadzīves rakstura slepkavībām	○
Iepriekšēja intīmo partneru vardarbība	○	Tiesas gadījumu analīze	○
Iepriekšēja uzmākšanās un/vai vajāšana no nozieguma izdarītāja puses	○	Administratīvie dati no policijas ^(a)	●
Iepriekšēja dzimumorgānu kropļošana	○	Administratīvie dati par nāves iemeslu	○
Iepriekšējas sūdzības vai aizsardzības pasākumu pieprasījumi	○	Plašsaziņas līdzekļu informācija	○
Nesena šķiršanās	○	Cits	○
Ģimenes "apkaunošana vai negoda celšana"	○	Sieviešu slepkavību izmeklēšana	
Ar mantojumu saistītas problēmas	○	Sieviešu slepkavības lietu izmeklēšanas protokols	○
Atteikums stāties sarunātā laulībā	○	Kontekstuāli mainīgie lielumi	
Nogalinātās sievietes politiskā loma/feminisms/aktīvisms	○	Ar sieviešu slepkavības kontekstu saistītie mainīgie lielumi	○
Prostitūcijas/pornogrāfijas konteksts			
Cilvēku tirdzniecības konteksts	○		
Sievietes mērķtiecīga nogalināšana bruņotā konfliktā	○		
Seksuālā orientācija un dzimumidentitāte	○		
Ķermeņa sakropļošana/izkropļošana	○		
Cits (a)	●		
Greisirdība; konflikts; atriebība (a)			

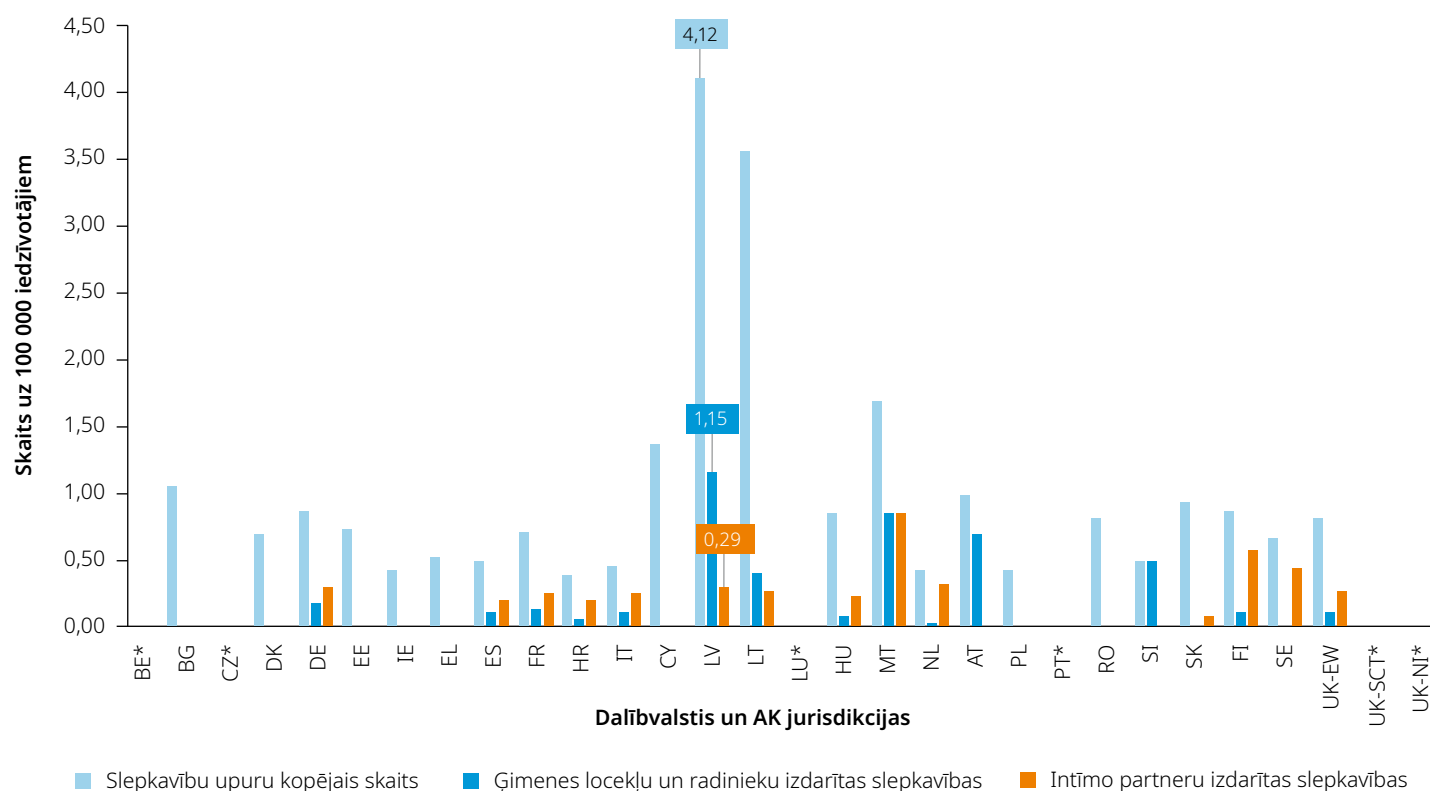
NB! "n/p": nav piemērojams.

Sieviešu slepkavības ES dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē (Eurostat)

Pamatojoties uz ICCS, Eurostat apkopo ES līmenī datus par tīšām sieviešu slepkavībām, galveno uzmanību pievēršot intīmo partneru izdarītām un ar ģimeni saistītām slepkavībām, kas sadalītas pēc vecuma, dzimuma un attiecībām ar nozieguma izdarītāju. Eurostat dati, kas sniegti 2. attēlā, liecina, ka 2018. gadā sieviešu dzimuma slepkavību upuru skaits Latvijā bijis 4,12 uz

100 000 iedzīvotāju – visaugstākais rādītājs 24 dalībvalstīs, par kurām ir pieejama informācija, un Apvienotajā Karalistē. Latvijā ir arī visaugstākais (1,15) slepkavību sieviešu dzimuma upuru skaits, ko izdarījušas ģimenes un radnieki (no 14 jurisdikcijām), un sestais augstākais (0,29) tīšu intīmo partneru izdarītu slepkavību sieviešu dzimuma upuru skaits (no 15 jurisdikcijām) ⁽¹⁸⁾.

2. attēls. Tīšu sieviešu slepkavību skaits ES dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē (2018)

(*) Dati nav pieejami.

NB! UK-EW: Anglija un Velsa, Apvienotā Karaliste; UK-NI: Ziemeļīrija, Apvienotā Karaliste; UK-SCT: Skotija, Apvienotā Karaliste.

Avots: Eurostat.

Datu informācija

Eurostat regulāri publicē datus par noziedzību un krimināltiesībām. Katrā dalībvalstī un Apvienotajā Karalistē policija reģistrē tīšas slepkavības. Izmantojot šo datu bāzi, nav iespējams apkopot informāciju par ar dzimumu saistītu slepkavības motivāciju, nozieguma izdarītāja dzimumu vai nozieguma izdarītāja vecumu. Tāpēc nav iespējams sniegt precīzus datus par sieviešu slepkavībām.

Skaitļi par 2008. gadu un vēlākiem gadiem ir balstīti uz kopīgu Eurostat un UNODC datu vākšanu. Šajā datubāzē slepkavības ir klasificētas pēc ICCS.

Dati ir pieejami Eurostat tīmekļa vietnē (<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>).

⁽¹⁸⁾ Latvijā slepkavību skaitā Starptautiskas noziedzīgu nodarījumu klasifikācijas statistikas nolūkiem (ICCS) ir iekļauta tīšu smagu miesas bojājumu nodarīšana un tās mēģinājumi, kas likumpārkāpēja nolaidības dēļ bijuši upura nāves cēlonis. Lai aprēķinātu 2. attēlu, Eurostat izmanto sieviešu dzimuma upuru skaitu uz 100 000 iedzīvotājiem, kur iedzīvotāji nozīmē konkrētas iedzīvotāju (sieviešu) grupas skaitu, nevis visu attiecīgās valsts iedzīvotāju skaitu.

Būtiskākie konstatējumi

- Latvijai nav sieviešu slepkavības juridiskās definīcijas. Tomēr nozieguma izdarītājs var būt atbildīgs par slepkavību, slepkavību pastiprinošos apstākļos, slepkavību īpašos apstākļos vai nonāvēšanu aiz neuzmanības.
- Ir divas galvenās iestādes, kas vāc vai analizē datus sieviešu slepkavību identificēšanai. Ir pieejami dati par intīmo partneru izdarītām sieviešu slepkavībām un citu veidu sieviešu slepkavībām.
- EIGE ir apkopojis datus par slepkavībām un intīmo partneru izdarītām sieviešu slepkavībām 2014.–2018. gadā; tomēr Latvijā var būt pieejami dati par citiem gadiem. Pieejamie dati ietver informāciju par upura un nozieguma izdarītāja raksturojumu, upura un nozieguma izdarītāja attiecībām un sieviešu slepkavības motīvu.
- Sieviešu slepkavības tiek analizētas, pamatojoties uz oficiāliem avotiem, piemēram, policijas datiem.

Ieteikumi

Precīzu un salīdzināmu datu vākšana par sieviešu slepkavībām, ko veic policija un tiesu iestādes visās dalībvalstīs, palīdz paplašināt zināšanas un uzlabot atbildes reakcijas sieviešu slepkavību novēršanai ⁽¹⁹⁾. Tāpēc ir svarīgi:

- izstrādāt sieviešu slepkavības definīciju statistikas datu vākšanas nolūkiem, lai atspoguļotu īpašos apstākļus, kas saistīti ar sieviešu nonāvēšanu,
- īstenot nepārtrauktu datu vākšanas procesu,
- nodrošināt visaptverošu datu vākšanu, pievienojot mainīgos lielumus, kas ir svarīgi galveno sieviešu slepkavību as-

pektu noteikšanā, piemēram, tos, kas raksturo nonāvēšanas kontekstu un apstākļus, ar dzimumu saistīto motivāciju, kā arī upura un nozieguma izdarītāja raksturojumu, lai sistematizētu un harmonizētu statistikas nolūkiem paredzēto datu vākšanu,

- paredzēt savstarpēju atsauci uz upura un nozieguma izdarītāja mainīgajiem lielumiem un to analīzi, izmantojot starpnozaru pieeju,
- nodrošināt slepkavību datu dzimuma dimensijas atpazīstamību.

Šī fakta lapa ir balstīta uz informāciju, kas iegūta EIGE pētījumā “Administratīvo datu vākšanas veicināšana attiecībā uz intīmo partneru vardarbību un ar dzimumu saistītām sieviešu slepkavībām” (2021), un to sagatavoja Sieviešu apvienība “Alternatīva un atbilde” (UMAR). Plašākai informācijai skatiet: <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/femicide>.

⁽¹⁹⁾ European Institute for Gender Equality (EIGE) (2018), *Recommendations to improve data collection on intimate partner violence by the police and justice sectors – Latvia*, EIGE, Vilnius; European Institute for Gender Equality (EIGE) (2017), *Recommendations for the EU to improve data collection on violence against women*, EIGE, Vilnius; European Institute for Gender Equality (EIGE) (2021), *EIGE's indicators on intimate partner violence, rape and femicide: Recommendations to improve data quality, availability and comparability*, EIGE, Vilnius.

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) ir ES zināšanu centrs dzimumu līdztiesības jautājumos. EIGE atbalsta politikas veidotājus un attiecīgās iestādes to centienos visu eiropiešu realitātē nodrošināt sieviešu un vīriešu līdztiesību, sniedzot konkrētas zināšanas, kā arī salīdzināmus un uzticamus datus par dzimumu līdztiesību Eiropā.

© Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts, 2022

Atļauts reproducēt, norādot avotu.

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
Lietuva

Kontaktinformācija

<http://eige.europa.eu/>
[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)
EIGE (@eige_eu) / Twitter
[youtube.com/eurogender](https://www.youtube.com/eurogender)
<https://www.linkedin.com/company/eige>
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs